

ciąg dalszy unijno-polskiej sagi „transkrypcyjnej”. Ale jeszcze nie zakończenie

Został już omówiony w naszym czasopiśmie wyrok Trybunału Sprawiedliwości z listopada 2025 r. w sprawie C-713/23, *Cupriak-Trojan i Trojan*, dotyczący obowiązku transkrypcji na język polski aktu małżeństwa osób tej samej płci zawartego w innym państwie członkowskim UE. W numerze 2026/2 „EPS” zostały opublikowane dwie glosy do tego wyroku.

Przyjmuje się, że wyroki prejudycjalne wywołują skutki erga omnes. Wyrażone w nich poglądy TS dotyczące wykładni prawa unijnego powinny być uwzględniane w postępowaniach przed sądami i innymi organami stosującymi prawo w państwach członkowskich w podobnych sprawach.

Warto zasignalizować następstwa wyroku TS w Polsce w kolejnych miesiącach.

W dniu 20.03.2026 r. Naczelny Sąd Administracyjny, który wystąpił z pytaniem prejudycjalnym do TS, wydał wyrok, II OSK 216/21, w którym uchylił wyrok sądu I instancji i wcześniejsze decyzje administracyjne oraz zobowiązał Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego m.st. Warszawy do przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji aktu małżeństwa skarżących zawartego w Berlinie w 2018 r. w terminie 30 dni od dnia zwrotu akt administracyjnych. W uzasadnieniu wyroku NSA szeroko przedstawił stan prawa polskiego oraz prawa unijnego i orzecznictwa TS dotyczącego praw obywateli Unii korzystających ze swobody przemieszczania się. Sąd stwierdził m.in., że przeniesienie do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji, na podstawie art. 104 ust. 1 Prawa o aktach stanu cywilnego, zagranicznego aktu małżeństwa osób tej samej płci, zawartego legalnie w państwie członkowskim UE, w którym zostało ukształtowane ich życie rodzinne, w ustawodawstwie polskim stanowi jedyny skuteczny sposób uznania tego małżeństwa, niepowodujący nadmiernych utrudnień i niedogodności przy wykonywaniu przez obywateli Unii prawa przyznanego w art. 21 ust. 1 TFUE. Transkrypcja, gwarantując minimalny poziom ochrony prawnej, zapewnia w tym zakresie efektywność prawa Unii na terenie RP, pozwala na pełne wykazanie statusu rodzinnoprawnego, nie narusza przy tym ani tożsamości narodowej, ani krajowej autonomii regulacyjnej w dziedzinie prawa rodzinnego.

W dniu 7.05.2026 r. NSA wydał trzy wyroki (II OSK 1075/23; II OSK 2070/23; II OSK 2073/23), zawierające podobne rozstrzygnięcie do przytoczonego wyżej wyroku II OSK 216/21, ale oparte na orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który już w 2023 r. uznał, że brak możliwości rejestracji związków jedнопłciowych w Polsce narusza EKPC. W dwóch sprawach skarżącymi były kobiety.

Do początku maja 2026 r. zostało wydanych kilka wyroków wojewódzkich sądów administracyjnych, w których zostały uchylone decyzje administracyjne odmawiające transkrypcji zagranicznych aktów małżeństwa osób tej samej płci (np. II SA/Ol 248/24; II SA Go 673/25; III SA/Lu 82/24). Można się spodziewać dalszych wyroków.

Ponadto została wniesiona na podstawie art. 272 § 2a Prawa o postępowaniu przez sądami administracyjnymi jedna skarga o wznowienie postępowania sądowego w sprawie odmowy transkrypcji aktu małżeństwa osób tej samej płci zakończonych prawomocnym wyrokiem.

Trwają w naszym kraju dyskusje nad zmianami w prawie ułatwiającymi dokonywanie transkrypcji. Czy ograniczą się one do zmian w rozporządzeniu w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego, czy będą mieć szerszy zasięg? Wykluczyć raczej należy wejście w życie nowych przepisów rangi ustawowej.

Profesor Stanisław Biernat
Redaktor Naczelny „EPS”

The EU-Polish “Transcription” Saga Goes On. But It Is Not the End

The judgment of the Court of Justice of the European Union of 25 November 2025, C-713/23, *Cupriak-Trojan and Trojan*, pertaining to the obligatory transcription of a certificate of same-sex marriage concluded in another EU Member State was already discussed in our journal. The 2026/2 issue of “EPS” contained two commentaries on this judgment.

It is assumed that preliminary rulings have erga omnes effect. CJEU opinions expressed therein with respect to the interpretation of EU law should be taken into account in proceedings before courts and other bodies applying law in Member States in similar cases.

It is worth indicating the consequences of the CJEU judgment in Poland in the following months.

On 20 March 2026, the Supreme Administrative Court, which filed a request for a preliminary ruling to the CJEU, issued judgment II OSK 216/21, in which it reversed the judgment of the first instance court and previous administrative decisions, and requested the Head of the Civil Registry Office for the capital city of Warsaw to transcribe the applicants’ certificate of marriage concluded in Berlin in 2018 into the civil register within 30 days of the day of the return of the administrative files. In the justification of the judgment, the Supreme Administrative Court broadly described the status of Polish and EU law and CJEU judgments concerning the rights of EU citizens exercising their freedom of movement. The Court concluded, inter alia, that transcribing a foreign certificate of marriage between persons of the same sex, lawfully concluded in a EU Member State where their family life was established, into the civil register, based on Article 104 section 1 of the Law on Civil Status Records, constitutes the only effective way to recognise this marriage under Polish law without causing excessive difficulties and inconveniences in the exercise by EU citizens of the right granted by Article 21(1) TFEU. By guaranteeing a minimum level of legal protection, transcription ensures the effectiveness of EU law in this respect in the territory of the Republic of Poland and allows fully proving their family and legal status, while avoiding a violation of either national identity or national regulatory autonomy in the area of family law.

On 7 May 2026, the Supreme Administrative Court issued three judgments (II OSK 1075/23; II OSK 2070/23; II OSK 2073/23), similar to the aforementioned judgment II OSK 216/21, but based on the case law of the European Court of Human Rights that as early as in 2023 held that the inability to register same-sex union in Poland violated the ECHR. In two cases, the applicants were women.

By early May 2026, several judgments were issued by voivodeship administrative courts, overturning administrative decisions refusing to transcribe foreign same-sex marriage certificates (e.g. II SA/Ol 248/24; II SA Go 673/25; III SA/Lu 82/24). Further judgments can be expected.

Moreover, a complaint has been lodged, pursuant to Article 272 § 2a of the Law on proceedings before administrative courts, to reopen court proceedings concerning the refusal to transcribe a same-sex marriage certificate concluded with a final judgment.

Discussions regarding amendments to the law facilitating transcriptions are ongoing in our country. Will these amendments be limited to amendments to the regulation on the templates of civil status registration documents or will they have a broader scope? The introduction of new statutory provisions is rather unlikely.

Professor Stanisław Biernat
“EPS” Editor-in-Chief